

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

II. PLENARNA SEJA OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA V MURSKI SOBOTI

Na seji, ki je bila pretekli petek, so obravnavali nekatere aktualne gospodarsko-politične probleme, razpravljali o družbenem načrtu okraja Murska Sobota in sprejeli proračun OSS za leto 1962. Na dnevnem redu je bila tudi razprava o pripravah za občne zbornice sindikalnih podružnic in volitve delavskih svetov.

Poleg članov predsedstva in plenuma OSS so bili na seji navzoči tudi nekateri ugledni gostje: podpredsednik republiškega sveta ZSJ Leopold Krese, član predsedstva republiškega sveta ZSJ Janez Plevnik, predsednik republiškega odbora Sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev Franc Martinc, sekretar OK ZKS Ivan Ros, predsednik OLO Rudi Čačinovič in drugi.

Naše gospodarske organizacije imajo nič koliko težav zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. V marsikaterem podjetju se vodilni ljudje radi potožijo: mnogo hitreje bi lahko napredovali, če bi imeli več sredstev za normalno poslovanje!

Nekateri podatki pa kažejo, da imamo tudi na tem področju še precej neizkoriščenih rezerv. V prvi vrsti kaže omeniti, da so v naših gospodarskih organizacijah že kar preveč liberalni, kadar je potrebno tožiti kakšno podjetje zaradi neizpolnitih finančnih obveznosti. Na II. plenarni seji okrajnega sindikalnega sveta smo celo slišali, da se naša podjetja rajši pustijo tožiti, kot pa sama izkoniščati pravne možnosti za izpolnjevanje finančnih obveznosti po gospodarskih organizacijah, ki jim dolgujejo. Neko pomursko podjetje ima pri izvozniku okrog 60 milijonov dinarjev in jih iz bojazni pred zamero ne iztoži, čeprav ima samo velike težave z obratnimi sredstvi. Kaj pa pomeni 60 milijonov »zamrznjenih« sredstev pri 120 milijonih obratnih sredstev za to gospodarsko organizacijo, menda ni treba posebej naglaševati!

Naši gospodarstveniki so ugotovili, da imajo pomurska podjetja na ta način »zamrznjenih« okrog četrte vseh razpoložljivih obratnih sredstev ali v znesku 730 milijonov dinarjev, kar pa je že vsota, ob kateri se je vredno zamisliti, saj bi lahko s temi sredstvi v naših razmerah že marsikaj dosegli, če bi jih imeli pri roki za redno poslovanje. V teh primerih gre praktično za kreditiranje drugih podjetij — največkrat izven Pomurja, pri čemer imajo pomemben delež razna izvozna podjetja in kooperacijske skupnosti.

Upravičeno je torej vprašanje: kam peljejo taki liberalni odnosi, kadar gre za dolžnike naših gospodarskih organizacij? K normalnemu po-

slovanju podjetij in napredku našega gospodarstva gotovo ne. Zato bodo morali samoupravni organi v naših podjetjih to vprašanje zaostri, saj s tako prakso ni moč nadaljevati v nedogled. Gre namreč tudi za širši kompleks družbenih koristi, ki jih ne moremo podcenjevati. Na drugi strani pa bo potrebno čimprej urediti tudi našo bančno službo in izpolniti njeno regulativno vlogo, s čimer je pogojeno tudi pričakovanje, da bo takih anomalij v medsebojnem poslovanju podjetij v bodoče čimmanj ali pa bodo sploh odpadle.

NAČELA IN POMISLEKI

Glede novega načina finansiranja in nagrajevanja v šolstvu so imeli v gornjeradgonski občini več posvetovanj s prizadetimi. Kakor je povedal organizacijski sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Tone Zupančič, so sodelovali v razpravah tako upravitelji kot člani kolektivov na šolah, v Stogovcih, Radencih, a tudi v Radgoni pa so k razpravam zelo prispevali tudi člani šolskih odborov.

Tudi v tej pomurski občini je bilo najtežavnejše delo izračunati potrebe šol. Po predlogu sveta za šolstvo pri občinskem ljudskem odboru bodo letos potrebovali s tekočimi investicijami 140 milijonov dinarjev, ko se bodo oddelki razvili, pa bodo potrebovali za šolstvo v prihodnjih letih z investicijami vred 160 milijonov dinarjev letno. Proračun občine sicer še ni sprejet, vendar pomeni vsota 140 milijonov dinarjev v primerjavi s celotnimi proračunskimi sredstvi 46 odst. To pomeni, da se bodo sredstva za šolstvo povečala letos za 20 odst., glede sredstev pa bodo šole v precej enakopravnem položaju.

Pri tem velja poudariti, da kaže občinski ljudski odbor veliko razumevanje.

Kar zadeva pravilnike o nagrajevanju prosvetnih delavcev, bodo le-ti sprejeti marca, ob koncu tega meseca pa bo še eno posvetovanje v občinskem merilu. Načela glede nagrajevanja so v glavnem že znana. Tako naj bi bil čimvečji poudarek na gibalnem delu osebnega dohodka prosvetnih delavcev. Stalni del naj bi se oblikoval, kot vse kaže, po merilih, kot so izobrazba, ocena delovnega mesta, praksa in drugo (na nekaterih šolah tudi stalnost, združena s težkimi delovnimi in življenjskimi pogoji), na oblikovanje gibalnega dela naj bi vplivalo med drugim opravljanje razredniških poslov, kombinirani pouk, število učencev in drugo, na stimulativni del pa uspešnost dela, sodelovanje pri kolektivnem delu, ponazorila (tudi tehnična vzgoja, petje), povezava šola-življenje in starši-šola, kar je treba upoštevati zlasti pri oddaljenih vaseh itd. Razmerje med stalnim in gibalnim ter stimulativnim delom naj bi povprečno znašalo 70:30, pri mlajših celo 50:50.

Ne glede na to, da imajo nekateri pomisleke, češ da se na ta način preveč drobi učiteljevo delo in ocenjuje preveč skozi dimar (upoštevana je tudi priprava na pouk, referat za roditeljski sestanek itd.), pa vendarle po drugi strani učitelji čutijo, da eni več delajo kot drugi, kar pa doslej ne nagrajevanje ne upošteva. O vsem tem pa bodo še razpravljali tudi na seminarju, ki bo prihodnje dni za člane šolskih odborov in prosvetne delavce, člane Zveze komunistov iz vse občine.

POSEBEN POUDAREK KMETIJSTVU

V letošnjem letu predvidevajo v občini Gornja Radgona porast družbenega brutoproizvoda za 17% in to na področju celotnega gospodarstva. To sta omenila v začetku razgovora o letošnjem družbenem planu občine predsednik občinskega odbora SZDL Milan Klemenčič in sekretar občinskega komiteja ZKS Edo Kranjčič. Dodala sta, da so lani izpolnile gospodarske organizacije plan s 105%. Letos je predviden najvišji porast v »Elradu« in sicer za 74%. Tu so lani izpolnili finančni plan s 105% in to kljub temu, da je bila predvidena proizvodnja kablov, ki pa lani še ni stekla. Porast družbenega brutoproizvoda je predviden tudi v nekaterih drugih podjetjih, vendar je to še stvar obravnave v posameznih kolektivih.

Poseben poudarek naj bi veljal letos kmetijstvu, ki je lani doseglo le 89% finančnega plana predvsem zaradi motenj na trzišču in zato, ker do postavljenega roka niso bili dograjeni hlevi. Kmetijska zadruga je lani presegla finančni plan za 11%, kmečka delovna zadruga v Žepovcih pa predvideva letos zvišanje finančnega plana za 29%. Spričo razširitve zemljišč z nakupom in dodatnimi investicijami v živinoreji ter drugim, naj bi veljal v letošnjem družbenem planu občine poseben poudarek kmetijstvu. To velja tako za nadaljnjo gradnjo hlevov in plansko vzrejo mladih pujskov s pomočjo pogodbenega sodelovanja med kmetijskim gospodarstvom in proizvajalci — preko kmetijske zadruge ali direktno. Dalje ima Kmetijsko gospodarstvo Gornja Radgona v načrtu obnovo sadovnjakov in vinogradov, začetek gradnje farme bekono, gradnjo skladišča, mešalnice močnih krmil, nakup 500 hektarjev zemljišč, stanovanjsko izgradnjo, itd.

O predvidenih postavkah letošnjega družbenega plana občine je že razpravljalo predsedstvo občinskega odbora SZDL, te dni pa bo sledila obravnavna v klubu odbornikov, nato pa na zborih proizvajalcev oziroma volivcev in občanov.

Kaže, da je letos predviden nadaljnji razvoj »Elrada« in sicer gre za investicije v orodjarno, ki je v nadaljnji proizvodnji podjetja ozko grlo. Podjetje ima namreč oddelke plastike, ustrezni novi stroj in veliko kapaciteto, orodjarna

pa je ob vsem tem ozko grlo. Z omenjenimi investicijami bi se podjetje osamosvojilo pri izdelavi raznih preciznejših orodij, ki so jih doslej izdelovali v Mariboru in Ljubljani. Precejšnja pozornost bo veljala tudi letos Radencem: v načrtu je dograditev bazena, preureditev kavarne ter začetek gradnje sanatorija, itd. Na Kapeli bodo, kot vse kaže, letos pristopili k izgradnji vinskega hrama.

Kar zadeva podjetje »Avto-remont«, naj bi bila letos v načrtu razširitev proizvodnje. S tem v zvezi omenjajo kooperacijo s TAM pri izdelavi karoserij. Kakor znano, se je doslej to podjetje v glavnem ukvarjalo z remontom, kjer pa ni v prihodnje resnejših perspektiv. Organi delavske samouprave in vodstvo podjetja se bodo morali zavzeti za jasnejšo orientacijo in izdelavo ustreznih planov z ekonomskimi utemeljitvami, ker bodo v nasprotnem primeru namenili investicije drugam. Tudi kabine za nekatera vozila TAM so le začasna rešitev, dokončni izhod bo le lastna kovinska proizvodnja, kar pa bo brez potrebnega kadra nemogoče. To, da je bodočnost le v proizvodnji in ne v remontu, je kolektivno jasno že danes.

Kot že rečeno, bo veljal največji poudarek letošnjega družbenega plana gornjeradgonske občine kmetijstvu, saj bodo znašale letošnje in kasnejše investicije 1 milijardo dinarjev. To toliko bolj, ker so družbena posestva doslej zanemarjala družbeni standard. Zlasti v Apaški dolini je pereče vprašanje vzdrževa-

nja stanovanjskih zgradb, ki zanje nihče ne skrbi, ko pa bo zob časa dokončal svoje delo,

bodo potrebne še večje investicije kot doslej. Omenjajo tudi Združitev Kmetijskega gospo-

darstva Gornja Radgona s sorodnim posestvom na Kape- (Nadaljevanje na 6. strani)

Za vsakogar, ki potuje z avtobusom — kakor tudi za avtobusna podjetja — je avtobusna postaja v Murski Soboti problem št. 1

DECENTRALIZACIJA TUDI V SINDIKATIH

Letni občni zbori sindikalnih podružnic v ustanovah in splošnih javnih službah so v glavnem že opravljeni, v gospodarskih organizacijah pa

naj bi bili vsaj pred pričetkom priprav na bližnje volitve delavskih svetov.

Na II. plenarni seji OSS Murska Sobota je bilo pou-

darjeno, da je letos potrebno posvetiti posebno pozornost vsebini priprav na letne občne zbornice sindikalnih podružnic. Na občnih zborih naj ne bi obravnavali manj bistvenih gospodarskih problemov, marveč se je potrebno osredotočiti predvsem k temu, kako so sindikalne podružnice z družbenega aspekta uveljavljale svoj vpliv pri reševanju najbolj aktualne problematike v posameznih podjetjih: notranji odnosi v kolektivu, poglobljanje in decentralizacija delavskega upravljanja, sprejemanje pravilnikov in drugih instrumentov za deli-

tev dohodka in osebnih dohodkov, izobraževanje, življenjski standard itd. Pri kadrovske izbiri bodočih sindikalnih odbornikov je potrebno zaostri vprašanje aktivnosti; neaktivne odbornike ka-

(Nadaljevanje na 6. strani)

VREMENSKA NAPOVED za čas od 22. februarja do 4. marca: Padavine z ohladitvijo se pričakujejo okrog 22. februarja, okrog 1. marca in zlasti okrog 4. marca. Vmes suho oziroma lepo vreme. Dr. V. M.

OBŠIRNE NALOGE IN SMERNICE

Med važnejšimi razlogi, ki so narekovali formiranje Kmetijsko industrijskega kombinata »Pomurka«, o čigar konstituiranju smo poročali v prejšnji številki, so uvajanje novega gospodarskega sistema, velika in tesna gospodarska po-

vezanost med kmetijsko proizvodnjo in predelovalno industrijo, možnost lastne izvozne-uvodne dejavnosti in večja ter bolj načrtna in koordinirana investicijska izgradnja. So pa še tudi določeni dru-

gi razlogi in prednosti, ki prav tako kažejo na utemeljenost formiranja kombinata. Ti nadaljnji razlogi so še v tem, da so podani pogoji organiziranja določenih skupnih strokovnih služb, kot so: pravna, komercialna in soci-

alno-kadrovska služba, štipendiranje, raziskovalna in laboratorijska služba, medsebojno dopolnjevanje transporta in drugih služb, enotni in organizirani nastopi na maloobmejnih sejmih itd. (Nadaljevanje na 6. strani)

Nezainteresiranost trgovske mreže

Pred nekaj dnevi smo na obrtni zbornici v Murski Soboti dobili nekaj zanimivih podatkov o razvoju in problematiki domače obrti pri nas. Dejavnost v domači obrti stalno upada, zlasti pri tistih izdelkih, ki so bili nekoč značilni za naše področje. Skoraj popolnoma je izumrlo pletenje izdelkov iz viter in slame, za katere pa je vedno večje povpraševanje, zlasti po takovzanih koših, ki so primerni za shranjevanje raznega blaga, hkrati pa lahko služijo tudi kot okras v stanovanju. Nekdaj zelo znano tkalstvo pa je popolnoma izpodrinila industrija s svojimi izdelki. Najbolj razširjena dejavnost

v domači obrti je danes pletenje raznih izdelkov iz šibja in koruznega ličkanja. Lepo bodočnost pa ima tudi lončarstvo. Vendar pa gredo ti izdelki za izvoz. Ugotavljajo, da se naša trgovina premalo zanima za tovrstne izdelke, češ, da je nerentabilno glede na premajhen zaslužek. Nasprotno pa je ugotovljeno, da so izdelki domače obrti tudi zelo iskani predmeti pri nas in to ne le pri domačih kupcih temveč tudi pri turistih. Problem glede odkupa izdelkov domače obrti je neurejenost trgovske mreže. Kmetijske zadruge si lastijo pravico odkupa, pri čemer pa gledajo za čim večjim zaslužkom, ne vlagajo pa

nobenih sredstev za pospeševanje dejavnosti v domači obrti. Zato je zbornica v Murski Soboti že pred leti organizirala več tečajev. Eden takih tečajev je bil tudi v Ljutomeru na Zavodu za zaposlovanje invalidov, kjer se je domača obrt lepo uveljavila. Izdelke domače obrti v glavnem izvažamo v inozemstvo. Tako je na primer Kmetijska zadruga v Lendavi v lanskem letu izvozila za okrog 67 milijonov dinarjev raznih izdelkov in to največ košar v Holandijo, cekarje pa v Ameriko in Anglijo. Agromerkur v M. Soboti pa je izvozil v inozemstvo izdelke v vrednosti 45 milijonov dinarjev. Največji odkupnik je bila Amerika, potem Avstrija, Zahodna Nemčija, Italija in Švedska.

Iz tega lahko sklepamo, da je povpraševanje po izdelkih domače obrti precejšnje. Pogrešamo pa le gospodarsko organizacijo, ki bi skrbelo za nemoten odkup in oskrbo surovin v dejavnosti domače obrti, ki pa je do sedaj še neurejeno. -ml

VELIKO ZANIMANJE ZA FILME

Pred časom smo poročali, da je Ljudska univerza v Lendavi s uspehom začela predvajati ozkotračne filme po raznih krajih občine. To navzlic temu, da je bilo treba najprej prebroditi številne težave. S pomočjo občinskega odbora SZDL so uspeli, da so se za stvar zavzeli krajevni odbori Socialistične zveze. Leti so prevzeli propagando za predstave in sami prodajali vstopnice.

Ko sedaj pregledujejo uspešno opravljeno delo, pripominjajo, da imajo največji uspeh omenjene predstave v Turnišču, Dobrovniku in Kobilju, kjer se zberejo ljudje ob določeni uri vsakih 14 dni. Čeprav ponekod trdijo, da zanimanje za filmske predstave upada, je res, da se zbere v Turnišču k vsaki predstavi povprečno 250 ljudi. Enkrat mesečno so kino predstave tudi v Genterovcih, Mostju in Radmožancih. Tudi tukaj je zanimanje precejšnje. Najslabše so se odrezali v Gaberju, kjer je tudi slaba organizacija SZDL. Prešibka je propaganda za predstave v Kapi, medtem ko je delo na Hotizi uspešno.

Če bi hoteli govoriti o posameznih filmih, je največ uspeha požel slovenski film »Dolina miru«, ki si ga je v Turnišču ogledalo 524 ljudi, v vaseh z madžarskim prebival-

stvom pa sta bila najuspešnejša madžarska filma »Nedeljska romanca« in »Ljubezen na razpotju«. Spričo tolikšnih uspehov bodo z začetim delom nadaljevali, žal pa vseh krajev v občini za zdaj ne bodo mogli zajeti.

Ljudska univerza v Lendavi pa skrbi tudi za uspešno organizacijo kmetijskih predavanj. Ta so že bila v okolju kmetijske zadruge Dobrovnik, a tudi že v Dolini, Petišovcih, Čentibi, Pincah, Trimlinih in drugod. Minuli teden so spet bila ta predavanja v območju KZ Dobrovnik. Uspeh predavanja je odvisen od tega, kako se za stvar zavzamejo krajevni čimtelji. Najbolje je v tem pogledu v Petišovcih in Čentibi. Navzlic temu, da ni dovolj predavateljev za madžarske vasi, bodo kmetijska predavanja v lendavski občini do srede marca. -bš-

OBISK V AVSTRIJI

Pred dnevi sta bila predsednica in tajnik OBLO Gornja Radgona Marija Levčarjeva in Valter Potočnik na vljudnostnem obisku pri županu mesta Radkersburg g. Alfredu Merliniju. V njegovem spremstvu sta si ogledala tamkajšnji muzej, gradnjo novega olimpijskega bazena, hranilnico, otroški vrtec in nekatere druge institucije, med njimi tudi stavbo, ki jo je Radkersburg namenil za začasno bivanje 30 otrok iz Makarske. Otroci iz Makarske, ki so ostali ob nedavnem potresu brez strehe, bodo prišli v teh dneh v Radkersburg s svojimi učitelji in tu nadaljevali redni pouk.

G. Alfred Merlini bo vrnil vljudnostni obisk v Radgona v začetku prihodnjega meseca. -r-

(Nadaljevanje s prejšnje številke.)

Zato je bilo rečeno, naj ima proizvajalec poleg splošne volilne pravice, kakršno imajo vsi državljani, za predstavnisko telo še neko posebno volilno pravico v lastno predstavništvo, v zbor proizvajalcev. Ta zbor proizvajalcev je bil postavljen kot drugi dom občinskega ljudskega odbora vse do Zvezne ljudske skupščine.

Pravkar pa smo razpravljali o tem, da se je od leta 1953 razvil poleg proizvajalcev v gospodarstvu tudi upravljalec v vseh drugih družbenih službah; v prosveti, v zdravstvu, na področju socialnih služb, kjer je stopil ob stran proizvajalca materialnih dobrin proizvajalec nematerialnih dobrin, ki se je uveljavil v sistemu samoupravljanja in družbenega upravljanja.

Zato nastane vprašanje, ali se ni pojem proizvajalca razširil z novo dejavnostjo na področju ostalih negospodarskih družbenih služb. Če se je razširil tako, da ne pomeni samo proizvajalca materialnih dobrin, ampak tudi proizvajalca nematerialnih dobrin, potem moramo logično tudi te proizvajalce vključiti v tisto področje, kjer se odloča o družbeno-političnih nalogah te naše družbe, kjer se izdajajo zakoni in kjer se polagajo osnove za vse naše družbeno in politično življenje.

To je mogoče na dva načina. Ali na način, da v zbor proizvajalcev ne volimo samo proizvajalcev v gospodarstvu, ampak tudi »proizvajalce« v prosveti, kulturi, v šolstvu, v socialnih službah in dobimo tako povečano telo, ali pa da za vsa ta področja ustvarimo posebna predstavništva in dobimo tako zbor prosvete, zbor gospodarstva, zbor za zdravstvo in socialno politiko in zbor za družbeno-politične službe. S tem bomo dobili več takih domov.

Kako bo ta problem rešen, ne moremo z gotovostjo reči. Na vsak način pa bodo nastale velike spremembe našega predstavniskega sistema.

Prof. dr. Makso Snuderl:

Družbene osnove nove ustave

S tem pa bomo rešili še druge probleme, na primer vlogo ljudskega poslanca. Ljudski poslanec je bil voljen na osnovi splošne uredbe in neposredne volilne pravice. V razdobju zadnjih desetih let se je zelo razširilo področje, v katero posega družba z raznimi akti, bodisi, da so to zakonski akti ali samo priporočila ali resolucije. Ni več klasičnega poslanca za parlament, ki izda kakšen političen ali organizacijski zakon in je stvar s tem končana. Socialistično življenje zahteva mnogo raznovrstnih aktivnosti. Vsemu temu klasični poslanec ne more biti več kos.

Edino v odborih, ki so bili določeni po področjih (gospodarstvo, prosveta itd.) in v katero so bili izbrani taki, ki so o teh področjih vedeli kaj več, so lahko pomagali pri ustvarjanju aktov naših predstavniških organov. V samem plenumu to ni bilo mogoče. Zato so bili naši plenumi mrtvi, brez razprave in brez boja mišljenj.

Novi sistem bo prej moral imeti za posledico tudi spremembo značaja samega poslanca. Poslanca ne moremo več voliti na podlagi splošne in enake volilne pravice, da bi nam številčno razmerje odločilo, kdo bo poslanec. Zato naj bi imeli le za občinske zbornice volitve na podlagi splošne, neposredne in enake volilne pravice. V drugi zbor občinskega ljudskega odbora pa bi bili izbrani odborniki po področjih, torej za gospodarstvo, prosveto, socialno in zdravstveno področje, kjer bi se volili odborniki neposredno. Za republiško skupščino in Zvezno skupščino pa ne bi bilo v skladu s sistemom samoupravljanja in s komunalnim sistemom, če bi ostali pri neposrednih volitvah. Socialistična zveza delovnega ljudstva, ki je po zadnjem kongresu postala in se razvila v pravi ljudski parlament, naj bi s političnega vidika pretresla ljudi, ki imajo sposobnost in kvalifikacije za določeni dom skupščine. Ta naj bi predlagala kandidate na zborih volivcev. Zbori volivcev so že do sedaj imeli pravico postavljati kandidate. Tako bi iz kvalitetnih ljudi formirali kandidate,

izmed katerih bi občinski ljudski odbor izvolil poslance s to razliko, da bi poslanci za Zvezni zbor in za Republiški zbor, ki bi ostala politična domova, morali biti potrjeni še po referendumu. Tako bi ljudstvo od občinskega ljudskega odbora izbrana kandidata potrdilo ali pa ne.

Poslanec ne bi bil izvoljen za daljše obdobje kot za štiri leta. Neposredna reelekcija bi torej ne bila dovoljena. Poleg tega naj bi se vsake dve leti polovica poslancev izmenjala. Na ta način bi dosegli, da bi se čimveč občanov vključilo v predstavnisko delo tako v občinskem in krajnem ljudskem odboru kot v republiški in Zvezni ljudski skupščini. Tako bi bila tudi mladini dana možnost priti v te organe in še uvesti v politično delo.

Zvezni in republiški zbor bosta morala biti najpomembnejša domova. Zvezni zbor je v vsakem primeru drugi dom, enakovreden z ostalimi domovi. Posamezne zadeve pa bo opravljal sam, recimo zakonodajno o zunanjih zadevah in vojaške zakon. Tako bo ta dom posebej kvalificiran.

Drugo vprašanje je vprašanje okraja. Izgleda, da okraj našim ljudem ni zelo simpatičen. Dokler pa nimamo razvitega komunalnega sistema v taki meri, da ta lahko popolnoma samostojno deluje, nam bo okraj še vedno potreben kot skupnost komun, kot organ, ki pomaga posameznim komunam pri razvijanju posameznih služb.

Če smo že začeli govoriti o organizaciji, si jo moramo ogledati še naprej. Če imamo tako oblikovano novo skupščino, kaj pa sedaj z Zveznim izvršnim svetom, ki je v današnjem sistemu najmočnejši organ? Po novem sistemu bi se naj Zvezni izvršni svet utopil v Zvezni skupščini in postal njen organ, ki naj ima usmerjalne in uravnavne funkcije. Operativne funkcije, ki jih je sedaj opravljal Zvezni izvršni svet, naj preidejo na skupščinske zbornice in na upravne organe. Opisane spremembe bodo gotovo imele odraz na položaj na-

ših republik. Z nastankom komune in vsega sistema samoupravljanja so nastali določeni odnosi tudi med republiko in komunom in med republiko in raznimi družbenimi organizacijami. Ti so premaknili dosedanje vlogo naše republike in jo postavili pred nove naloge.

Pri tem gre za krepitev republike. Sedanja centralistični sistem zlasti v gospodarstvu je šel že predaleč v pogledu gospodarjenja in razpolaganja z družbenimi sredstvi. Zvezni družbeni plan je v podrobnosti določal tudi naloge republike in so bile republike v največji meri samo izvrševalci zveznega družbenega plana. V prihodnje naj bi imela republika večjo samostojnost in odnosih do vsega družbenega organizma, zlasti do komune, predvsem v pogledu razpolaganja z družbenimi sredstvi in finančne politike v okviru finančnega sistema, gospodarskega sistema in v okviru zveznega družbenega plana. Zvezni družbeni plan bo v zelo splošnih črtah tudi v prihodnje moral koordinirati in enotno usmerjati vse naše javno delovanje.

Republika bo morala dobiti večjo pristojnost v pogledu zakonodaje, ko jo je doslej pretežno opravljal federacija. Ker pa smo federacija, je seveda jasno, da mora biti stik med republikami. Organ za to je Zbor narodov. V Zbor narodov je doslej pošiljala vsaka republiška skupščina po 10 poslancev, ki so postali poslanci zveznega zbora in so se lahko sestali, kadar je bila za to potreba kot Zbor narodov. Sestati so se morali, kadar je šlo za spremembo ustave. V drugih primerih so se lahko sestali, če je šlo za kršitev enakopravnosti narodov ali za prizadetost republiških pravic. Tak organ bi moral ostati še naprej, ker je nujno potreben za to, da je v federalizmu posebno telo, ki nastopa takrat, ko bi bili prizadeti interesi narodov ali njihovih republik.

Drugi organ naj bi bil Svet federacije. Ta bi bil organ pri predsedniku republike, (Nadaljevanje na 3. strani)

Včeraj in predvčerajšnjim smo bili deležni prve pomladanske toplote. Ali bo še zima? Če bi verjeli napovedim nekaterih vremenoslovcev, bi morali reči, da je najhujše mimo, čeprav je bila letošnja zima »na obroke«. Bolj kot prejšnja leta pa je bil mrzel december. Sicer pa — otroci so že staknili prve zvončke!

V našem zadnjem pomenku smo dejali, da bo tokrat še posebej razgovor o nalogah in priporočilih glede razvoja kmetijske proizvodnje v tekočem letu. V Resoluciji je glede tega med drugim rečeno:

»Za visoko povečanje skupne, predvsem pa družbeno organizirane proizvodnje v kmetijstvu bo treba nadalje ekonomsko krepiti družbeno sestava ter razširjati proizvodnjo v kooperaciji. Tako bo mogoče postopno doseči še stabilnejšo rast kmetijske proizvodnje in boljše preskrbo tržišča. Kmetijske organizacije naj zato še naprej usmerjajo svojo proizvodnjo za izboljšanje preskrbe mest in industrijskih središč...«

Gre za to, da bi na družbenih kmetijskih posestvih s sodobnimi proizvodnimi sredstvi ter z najmodernejšimi metodami dela odpravljali zaostali način kmetijske proizvodnje. To naj bi omogočalo visoko naraščanje produktivnosti dela ter ustvarjanje pogojev za hitrejši razvoj socialističnih družbenih odnosov.

Organizirana proizvodnja terja organizirano vnovčevanje

Gre torej za povečanje obdelovalnih površin, povečanje števila glav živine, kooperacijo in podobno, skratka za razširjeni obseg proizvodnih storitev, za vse tisto, kar naj nam nudi več kruha in mesa, več zelenjave, več prehranskih proizvodov sploh.

Resolucija sama sicer ne vsebuje podatkov, kolikšen fizični obseg pričakujemo na področju kmetijstva v naslednjem letu. Podrobnejši podatki so naštet kot orientacija v tekstualnem delu dokumentacije. Pa si preberimo nekatere:

— Pričakujemo, da se bo v letu 1962 povečal fizični obseg proizvodnje za 10,5 odstotkov. — V letu 1962 naj bi v družbeno organizirani proiz-

vodnji zajeli že okoli 27% obdelovalnih površin v LRS. To pomeni bistveno povečanje nasproti minulemu letu, ko je bilo v tej proizvodnji zajetih 19,8% obdelovalnih površin.

— Družbena kmetijska posestva bodo predvidoma vključila v svoje obdelovalne površine na novo okoli 10.700 hektarov zemljišč, ki jih bodo pridobila največ z zakupom in nakupom, pa tudi s krčenjem ravninskih gozdov in melioracijami. Njihova skupna obdelovalna površina bi znašala tako okoli 59.400 hektarov oziroma 10% (v letu 1961 7,8%) skupne obdelovalne zemlje v Sloveniji.

— Povečana in izboljšana krmna baza bo družbenim posestvom omogočala (pred-

vsem z lastno vzrejo) do konca leta 1962 povečati število govedi na okoli 84.000 in prašičev na 55.000 glav. Na posestva bi tako prišlo 13,8% goveje živine, (v letu 1961 — 9,1%) ter 10% prašičev (v letu 1961 — 4%) od skupnega števila v Sloveniji.

Proizvodnja v kooperaciji bi zajela v letu 1962 skupno 108.532 ha obdelovalnih površin oziroma 17 odst. vseh obdelovalnih površin v LRS (v letu 1961 — 12 odst.).

To so seveda predvidevanja. V skupščinskih prostorih pa je bilo rečeno, da se proizvodnja ne bo mogla povečati skladno z objektivnimi možnostmi in temi načeli ter pričakovani, če ne bodo storjeni odločni napori za ureditev

prometa s kmetijskimi proizvodi. Na tem področju namreč zelo šepamo. Ni še dosežena potrebna povezava s proizvodnjo in potrošnjo, ki bi jo morala izpeljati ustrezno organizirana trgovina s kmetijskimi pridelki. Rečeno je, da je to treba doseči prav prek tega mehanizma. Proizvodnja in potrošnja naj bi se povezovali prek ustreznega pogodbenega sistema. Žal se ta v praksi ne uporablja, kolikor pa se uporablja, se samo formalno, brez vztrajanja na izpolnitvi pogodbenih obveznosti.

Zaradi takšnega stanja v prometu s kmetijskimi pridelki je bilo rečeno, da socialistične gospodarske organizacije nimajo skoraj nikakega

vpliva na gibanje cen teh pridelkov, trgovina na drobno pa zaradi svoje neustrezne organizacije, pomanjkanja obratnih sredstev in neopremljenosti večkrat brez utemeljene potrebe zvišuje cene v malo-prodaji. Zaradi ukrepov, je bilo dalje rečeno, ki so bili storjeni za stabilizacijo trga, pri čemer so bile maksimirane v glavnem cene v proizvodnji, je trgovina lahko izkoristila možnosti in si prisvojila razlike med maksimiranimi proizvajalčevimi prodajnimi cenami in cenami, ki jih je omogočilo svobodno, a še neurejeno tržišče.

Proizvodnja se ne končuje pri njej sami, to je potlej, ko je recimo žito požeto ali živinče godno za zakol, temveč je treba ciklus proizvodnje razumeti nekoliko širše. Žal opažamo tu še slabosti, upajmo pa, da bo ta zadeva urejena, kar bo le spodbuda k nadaljnji rasti proizvodnje v kmetijstvu.

PRIPRAVE ZA NOVO SEZONO

Upravni odbor Počitniškega doma Murska Sobota v Piranu je na svoji prvi seji ukrenil vse potrebno za novo sezono. Počitniški dom, ki ga bodo deloma preuredili in popravili, bo predvidoma odprt od 20. junija do 15. septembra, po potrebi pa tudi dlje.

Za tiste, ki so se odločili letovati v tem domu, bo nedvomno zanimiva odločitev upravnega vodstva, da v letošnji sezoni kljub znatni podražitvi živil, oskrbni dan ne bo dražji kot v lanskem letu. Vsa oskrba, všteveni prenočišče in tri obroke, bo stala 700 do 750 dinarjev, za otroke do 10 let pa 500 dinarjev. To je spričlo dejansko večjih stroškov razmeroma pocih.

Seveda pa bo prav, da bodo delovni kolektivi v Pomurju ob zaključnih računih odločili nekaj sredstev kot regres svojim članom za dopuste. Dejstvo je namreč, da

kljub razmeroma nizki ceni oskrbnega dne, delavci s številnimi družinami — pa tudi uslužbenci — ne bodo v stanju sami plačati stroškov letovanja.

Izredno važno je tudi, da bo dom v sezoni polno zaseden, kar je pogoj za rentabilnost. V pojasnilo naj povemo, da je v minuli sezoni zaradi slabšega obiska, oziroma zasedbe znašal oskrbni dan nad 1200 dinarjev, kar je pomenilo precejšnjo izgubo.

Občinskim sindikalnim svetom sporočamo, da naj pravočasno planirajo in sporoči-

jo, koliko članov in v katerem času bodo poslali na letovanje. Novost bo v tem, da bo treba polagati garancijo in sicer za odraslo osebo po 2000 dinarjev, za otroke pa 1000 dinarjev. Znesek se bo obracunjal v domu. S tem ukrepom se hoče uprava doma varovati pred kakršnimi koli

presenečenji, saj so bili lani primeri, da so posamezniki, za katere je bilo v domu vse pripravljeno, letovanje zadnji dan odpovedali. S tem so kajpak za upravo doma nastali nepotrebni stroški.

Prijave za letošnjo sezono je treba poslati do 20. maja OSS-u, oziroma upravi doma.

ŠE VEČ MNOŽIČNIH IZLETOV V NARAVO

Planinsko društvo Murska Sobota, ki šteje že 590 članov, je v minulem letu organiziralo nad 70 skupinskih izletov po Pomurju ter v druge planinske predele Slovenije — Narcise in podobno cvetje je treba zaščititi

Obsežna poročila o delu Planinskega društva Murska Sobota, ki so jih prebrali na letnem občnem zboru, so dala dovolj snovi za živahno razpravo.

Društvo je v minulem letu močno razvilo svojo dejavnost ter povečalo število članov na 590. Društvena dejavnost je bila zlasti usmerjena na organizacijo skupinskih izletov, ki jih je bilo med letom kar 75. V oddaljene predele so bili organizirani avtobusni izleti — Logarska, Trakovčan itd. — v bližnje kraje pa so bila tradicionalno prevozna sredstvo — kolesa.

Pomanjkljivost društvenega dela pa je bila v tem, da je vso delo slonel bolj na posameznikih in da mladinski odsek ni pokazal večje aktivnosti, dasiravno je bila ravno mladina tista, ki se je množično udeleževala izletov.

Razprava je opozorila na številne možnosti udejstvovanja, kar bo društvo v novem programu dela upoštevalo. Težišče društvenega dela bo tudi letos usmerjeno na organizacijo množičnih izletov, bodisi po Pomurju ali v druge predele. Društvo si bo zlasti prizadevalo pritegniti člane delovnih kolektivov v soboških podjetjih, ki so sproščene oddiha nedvomno najbolj potrebni.

Umesten je tudi sklep, da bo društvo pomagalo pri razvijanju in urejanju turističnih postojank ter da se bo krepkeje povezovalo s Turistično zvezo za Pomurje in ostalimi sorodnimi društvi.

V razpravi je bilo precej govora o zaščiti planinske flore. V Pomurju je nekaj lep-

narosnih travnikov, ki pa jih posamezniki brezobzirno uničujejo. Ker gre za zaščitno cvetje, ki popestruje podobo naše pokrajine, bi bilo prav, da bi v bodoče preprečili uničevanje narcisnih travnikov. Društvo bo v ta namen pisмено opozorilo merodajne forume ter tudi samo podvelo ustrezne ukrepe za zaščito tega redkega cvetja.

Z določenimi organizacijskimi spremembami in razporeditvijo dela, bo moč v letošnjem letu doseči še več kot v minulem letu.

S SEJE OBLO BELTINCI

Pred nedavnim je bila v Beltincih seja Občinskega ljudskega odbora, na kateri so odborniki sprejeli več odlo-

Na ločenih sejah so odborniki razpravljali in sprejeli Odlok o obveznem izkoreninjenju tuberkuloze pri goveji živini v beltinski občini. Odlok o urbanističnem projektu

za dela v vasi Beltinci itd. Sprejeli pa so tudi sklep o spremembi dimnikarskega okoliša, ki se nanaša na nekatero vasi, ki so poprej spadale pod soboško občino in se bodo sedaj priključile novoustanovljenemu dimnikarskemu okolišu beltinske občine. Dalje je bil tudi potrjen sklep o priključitvi kmetijskega gospodarskega posestva v Beltincih k agrokombinatu v Murski Soboti. Ustanovili pa so tudi občinsko zvezo za telesno vzgojo.

AMD pri Vidmu na novi poti

Pri Vidmu ob Ščavnici je že dalj časa obstajalo avtomoto društvo. Razpolagalo je tudi z dvema avtomobiloma, ki pa sta precej časa samevala na prostem in pravzaprav nista bila v voznem stanju. Sedaj, ko so najeli v društvu stalnega instruktora, so se razmere izboljšale. Center za elektrifikacijo podežela pri Vidmu je dal društvu na razpolago primerno garažo, poleg tega pa so uredili tudi primerno mehanično delavnico, ki bo služila še potrebam izven društva.

J. M.

Škoda zaradi vetra

Močni vetrovi, ki so zadnje čase pihali po Pomurju, so naredili znatno gospodarsko škodo. Največ so utrpeli gozdovi, pa tudi stanovanjske hiše in gospodarska poslopja. Tako je v Rakičanu veter odkril streho na infekcijski bolnici. Velika škoda je na poslopij Osnovne šole I v M. Soboti.

MIRKO PLEŠOVNIK

Po daljši in hudi bolezni je 10. februarja v Murski Soboti umrl osebnih upokojenec in udeleženec NOB, član Zveze borcev Mirko Plešovnik. Tiho in skoraj neopazno se je poslovil nekdanji bореc za severno mejo, ki se je bojeval za osvoboditev Koroške in severnih predelov Slovenije.

Rodil se je 13. avgusta 1897 v Goricah na Koroškem. Po končani prvi svetovni vojni se je kot prostovoljec udeležil bojev za severno mejo in nato vstopil v službo jugoslovanske žandarmerije. Od leta 1928 do 1932 je bil komandir orožniške postaje v Crensovcih, potem pa je do aprilskega zloma 1941 služboval kot namestnik in okrajni poveljnik žandarmerije v Dolnji Lešnici.

Ceprav v uniformi orožnika, je bil pokojnik Plešovnik naprednega mišljenja in je pomagal predvsem revolucionarnem tistim pot novemu času. V letu 1942 se je povezal z osvobodilnim gibanjem. Kot uslužbenec na občinskem uradu v Radgoni je dajal dragocene podatke vodilnim aktivistom, ponarejal je legitimacije in opravljaj se druge pomembne naloge, ki so mu jih poverili voditelji osvobodilnega gibanja na radgonskem področju. Tako je pokojnik vse od leta 1942 do osvoboditve aktivno in organizirano deloval za cilje NOB in ljudske revolucije in častno doprinesel svoj delež za osvoboditev domovine.

V povojnih letih je bil zaposlen na bivšem OTO Gornja Radgona. Bil je poštvovalom uslužbenec in vestno je opravljaj dela, ki so mu bila poverjena. Uspešno je deloval tudi v raznih družbeno-političnih organizacijah in društvih, dokler ga ni huda bolezen priklenila na bolniško posteljo.

Zasluznega člana Zveze borcev NOV M. ka Plešovnika bomo ohranili v trajnem spominu.

Jože Janež

Šola za delavsko samoupravljanje

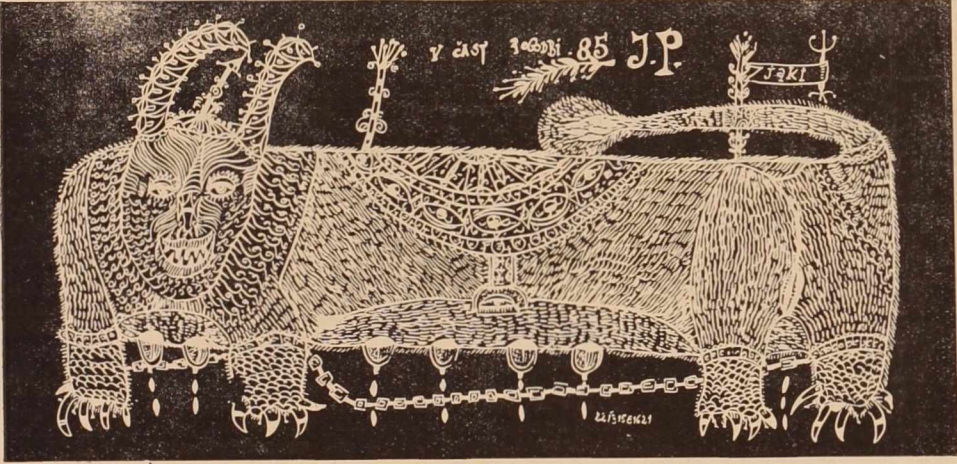
Ljudska univerza v Gornji Radgoni je pred kratkim začela s šolo za delavsko samoupravljanje. Šola je namenjena članom delovnih kolektivov, predvsem pa članom delavskih svetov in upravnih odborov gospodarskih organizacij radgonske občine. V šoli se slušatelji globlje spoznavajo s pojmi organizacije delavskega samoupravljanja, z odnosi med delovnim kolektivom in organizacijo delavske samouprave, s sistemom delitve dohodka v podjetju in vloge organov upravljanja pri izvajanju ekonomske politike itd. Šola so v tem tednu že končali člani delovnega kolektiva Elrad, člani DS in UO Gradbenega in Komunalnega podjetja, v prihodnjih dneh pa jo bodo obiskovali člani delovnega kolektiva Avtoremont in nato še ostali člani delovnih kolektivov radgonske občine.

Po končani šoli za delavsko samoupravljanje lbo Ljudska univerza organizirala še poseben seminar, na katerem bodo predsedniki delavskih svetov, upravnih odborov in sindikalnih podružnic obravnavali temo vodenje sestankov.

-rj-

Več skrbi za člane ZB

Po poročilu predsednika Cirila Raiha se je na nedavni letni konferenci krajevne organizacije v Ljutomeru razvila živahna razprava. Posebno mnogo so razpravljali o nedavni anketi, ki so jo vedli med člani. Ta je namreč ugotovila, da nekateri člani ZB nimajo primernih stanovanj.

Jože Horvat-Jaki je pred nedavnim razstavljal tudi v Svici in sicer v znani galeriji Wolsberg v Zürichu. Na sliki: »Pogodba«

Na področju ljutomerske komune je bilo v letu 1961 ugotovljenih in prijavljenih 242 primerov nalezljivih bolezni. V primerjavi z letom 1960 se je število obolenj za nalezljivimi boleznimi povečalo za 42 odst. Strukturni prikaz nalezljivih bolezni pove, da je bilo v preteklem letu največ obolenj za ošpicami (114), hepatitisom (65), škrlatino (26) in šenom (18). Ošpice ali morbili, kot številčno najbolj pogosta nalezljiva bolezen so se pojavljale v obliki manjših epidemij med predšolskimi otroci in to na področju Razkrižja in okoliških vasi. Hepatitis ali nalezljiva zlatenica je tudi na našem področju zelo pogosta nalezljiva bolezen, ki je dosegla v preteklem letu najvišje število, odkar je uvedena obvezna prijava te bolezni. Torej lahko trdimo, da se ta bolezen tudi pri nas pojavlja epidemično in zame vsako leto večji obseg. Najbolj pogosto se ta bolezen pojavlja v Ljutomeru in okoliških vaseh. Za hepatitisom obolevajo predvsem šolski in

NALEZLJIVE BOLEZNI IN ZAŠČITNI UKREPI V LJUTOMERSKI KOMUNI

predšolski otroci in sicer odpade na starostno skupino 0-3 odst., od 4. do 7. leta okrog 36 odst., od 8. do 15. let pa 56 odst. vseh obolenj za hepatitisom. Torej le neznamen del obolenj odpade na odrasle. Vzrok temu moramo iskati v tesnem kontaktu otrok v šolah in predšolskih ustanovah, v neprimernih in nehygienskih sanitarijah v šolah in predšolskih ustanovah, v nehygienskih vodnih objektih, v nehygienskih pogojih dela šolskih kuhinj, nepoučenosti šolarjev, in v tem, da se pretežni del bolnikov zdravi na domu ne pa v bolnišnici in tako nehoti širi to bolezen. Številno obolenj za škrlatino je v primerjavi z letom 1960 nekoliko po-

raslo, vendar še ne moremo govoriti o epidemiji te bolezni — kot je to bilo n. pr. v letu 1959, ko smo imeli na našem področju večjo epidemijo te bolezni. Od črevesnih nalezljivih bolezni smo zabeležili v preteklem letu le nekaj posameznih primerov griže in paratifusa. Od ostalih nalezljivih obolenj naj omenim še oslovski kašelj in davico, ki pa za področje naše komune ne predstavljata zdravstvenega problema, odkar je bilo uvedeno cepjenje. Tu in tam se še pojavi kakšen primer davice in oslovskega kašlja med otroci, ki niso bili cepljeni ali niso bili popolno cepljeni. Na osnovi zgoraj navedenega pridemo do naslednjih

zaključkov: številčno so se nalezljive bolezni v preteklem letu nekoliko zvišale, kar gre na račun epidemije ošpic in stalnega porasta obolenj za hepatitisom. Črevesne nalezljive bolezni so se številčno sicer zmanjšale, kljub temu pa obstaja stalna nevarnost, da se iz posameznih primerov razvije epidemija teh obolenj, ker so hygienske razmere pri nas še zelo slabe. Zaradi nezadržnega širjenja predstavlja hepatitis resen zdravstveni problem. Zdravstvena služba pri nas in tudi drugod pa še nima na razpolago učinkovitega sredstva za preprečevanje obolenj za hepatitisom. Preostane nam torej, da seznanjamo ljudi s splošno hi-

gienskimi ukrepi, ki so se ponekod izkazali kot zelo koristni in učinkoviti pri preprečevanju obolenj za hepatitisom.

Da bi seznanili občane s splošno zdravstveno problematiko, predvsem pa z gibanjem nalezljivih bolezni in hygienskimi razmerami bo sanitarna inspekcija vsodelovanju z zdravstveno službo pripravila analizo te problematike za področja vseh krajevnih skupnosti v komuni. Upamo, da bomo na ta način zainteresirali čim širši krog ljudi za to zdravstveno problematiko in jih pritegnili, da bodo aktivno sodelovali in pomagali zdravstveni službi pri reševanju te problematike.

V preteklih letih se je izkazalo kot najbolj učinkovito sredstvo pri zatiranju in preprečevanju nekaterih nalezljivih bolezni cepjenje, ki se tudi na našem področju izvaja redno vsako leto. Program cepjenja za leto 1962 predvideva cepjenje predšolskih otrok, rojenih v letu 1961, in ostalih do treh let starosti, ki do sedaj še niso bili cepljeni proti črnim kozam, davici-tetanusu in oslovskemu kašlju ter poliomielitisu, šolskih otrok 1. razreda proti črnim kozam, davici in tetanusu, šolskih otrok 8. razreda proti črnim kozam. Predvideno pa je tudi cepjenje mladine od 14. do 20. leta starosti proti poliomielitisu. Cepjenje se bo pričelo koncem tega meseca in bo trajalo s potrebnimi presledki do jeseni. Za cepjenje proti poliomielitisu bodo morali starši otrok sami kriti del stroškov, za ostala cepjenja, ki bodo brezplačna, bosta dala sredstva komuna in zavod za socialno zavarovanje. O uspehih, ki smo jih dosegli s cepjenji, ni potrebno posebej govoriti, saj vemo, da smo na ta način izkoreninili pri nas črne kozice, davico, tetanus in oslovski kašelj, so, odkar je uvedeno obvezno cepjenje, redke bolezni in jih bomo prav tako zatirali. Poliomieltis ne predstavlja več nevarnosti za naše malčke in posebnega zdravstvenega problema, odkar redno cepimo proti tej bolezni. Upamo, da bodo starši razumeli pomen cepjenja in se bodo tudi v tem letu polnoštevilno udeležili vseh cepljenj.

